

DOI szám: <https://doi.org/10.21862/2025.SPRT.08>

Hivatkozás: Zimányi, R. G. (2025). Igazságos-e az egalitarianista elv a versenysportban? In Magyar, M., Patakiné Bószé, J. & Gósi, Zs. (Szerk.), *Aktív életmódtól az igazságos versenysportig* (pp. 82–89). ELTE PPK Sport- és rekreációmenedzsment kutatócsoport. <https://doi.org/10.21862/2025.SPRT.08>

Igazságos-e az egalitarianista elv a versenysportban? **(Is the egalitarian principle just and right in competitive sports?)**

Zimányi Róbert G.

okleveles közgazdász, az EVOPRO Group Sportegyesületének vezetője

ABSZTRAKT

A versenysport világában többször felmerül a kérdés, hogy igazságos döntések születnek-e. Ha mindenki ugyanúgy gondolkodna, talán egyet is értenénk, azonban az igazságosságról alkotott képünk és felfogásunk más és más. A kérdéskör tisztázásához először is az igazságosságot kell definiálni, amely eltér az igazság fogalmától. Ezután az egyenlőség elvét, azaz az egalitarianizmust kell vizsgálni az elméletben és a versenysport gyakorlati világában egyaránt. A kutatás során látszik, hogy mit jelent valójában az igazságosság, mi az egalitarianizmus és mindez miként jelenik meg a versenysportban – megkülönböztetve a teljes és részleges egyenlőséget. A versenysportra elsősorban az elért eredményeken alapuló meritokrácia a jellemző, ennek ellenére a versenysportban is lehet létjogosultsága az egyenlőség elvének, hiszen vannak olyan aspektusok (például a sorsolás és lebonyolítás egyes fázisai) ahol megjelenik. Felmerülhet a kérdés: milyen mértékben van egyenlőség, valamint a versenysport (versenykiírásának, lebonyolítási, sorsolási) rendszerének melyik fázisában? Természetesen kizáró kritériumként a végeredmény meghatározásában nem játszhat (közvetlen) szerepet. Az egalitarianizmus mellett más igazságosságelméleteket is lehet vizsgálni a sport vagy más témakör kapcsán, például ezen elv egyik „ellentétjét” az elért eredményekre épülő meritokráciát, amely filozófiai síkon hasonló az arisztotelészi kiválóság alapú megkülönböztetéssel.

KULCSSZAVAK: *Versenysport, igazságosság, egalitarianizmus*

ABSTRACT

In the world of competitive sports, the question arises several times: are there made just and right decisions? If everyone were thinking the same way, maybe we could agree, however, our image and perception of justice are different. To clarify this issue, justice must first be defined, which differs from the concept of truth. Next, the principle of equality, i.e. egalitarianism, must be examined both in theory and in the practical world of competitive sports. The research points out what justice really means, what is egalitarianism and how does it appear in competitive sports? A distinction is made between full and partial equality. Competitive sports are primarily characterized by meritocracy, which is based on the achieved results. Nevertheless, the principle of equality can also have a right to exist in competitive sports – since there are aspects (for example: at the draw and the competition format system) where it appears. The question may arise: to what extent is there equality, as well as in which phase (competition format, draw) of the competitive sports' system? Of course, as an exclusion criterion, it can not play a (direct) role in determining the final result. In addition to egalitarianism, other theories of justice can also be examined in relation to sports or other topics – for example, one of the „opposites” of this principle is the meritocracy, which is based on achieved results. which is similar (on a philosophical level) to the Aristotelian excellence-based (distinction) theories of justice.

KEYWORDS: *Competitive sports, justice, egalitarianism*

1. Bevezetés

Igazság és igazságosság, régen és napjainkban

Az élet során többször felmerül a kérdés, hogy igazságos döntések születnek-e. Ha mindenki ugyanúgy gondolkodna, talán egyet is értenénk, azonban az igazságosságról alkotott képünk és felfogásunk más és más. Az igazságosság kérdése régóta foglalkoztatja az emberiséget, akár sok száz, akár ezer év elteltével is lehetnek nézetbeli különbségek. Az igazságosságra való törekvés a mai napig fontos a társadalomban, még akkor is törekednek rá, ha a múltban történt esetről van szó – sőt, akár több ezer éve. 2017-ben Róma rehabilitálta az ókori római költőt, Publius Ovidius Nasot, akit Augustus császár több, mint kétezer éve száműzött a városból. *„Az olasz főváros közgyűlése csütörtöki ülésén egyhangúlag elfogadta a büntetés visszavonását. A határozatot a többségi 5 Csillag Mozgalom javasolta, hogy 'jóvá tegyék a súlyos igazságtalanságot', melyet a Metamorphoses szerzője szenvedett el, amikor Kr.u. 8-ban a Fekete-tenger partján fekvő Tomisba (a mai romániai Konstancába) száműzték, ott halt meg 43-ban, élete végéig reménykedve a kegyelemben. Hosszú út vezetett a döntésig, mely korábbi két ítéleten alapul, mindkettő felmentette a költőt. 2012-ben Ovidius szülővárosa, Sulmone (az ókori Sulmo) hozta meg egyhangúlag a felmentő határozatot és továbbította Rómának. Az első tárgyalást 1967-ben tartották neves óorkutatók részvételével, 2011-ben másodfokon már bírák előtt érveltek. Az 5 Csillag Mozgalom beadványa emlékeztette a közgyűlést arra, hogy 2008-ban Firenze városa hivatalosan rehabilitálta Dante Alighieri reneszánsz költőt, akit a guelfek és ghibellinek harcának közepette 1302-ben száműztek szeretett szülővárosából”* (Heol, 2019). Ebből is látszik, hogy a társadalom számára fontos az igazságosság – sok év, akár közel kétezer év után sem hagytak annyiban egy szerintük igazságtalan döntést.

Láthatjuk, hogy a társadalomban fontos kérdés az igazságosság, és mivel a sport, a társadalom alrendszere (Földesiné, Gál, Dóczi, 2010), így a sportban is ugyanúgy megjelenhetnek ezzel kapcsolatos kérdések. Az igazságosság a versenysportban is kiemelt kérdés, Pierre de Coubertin báró szerint nem kérdés, igazságos a sport – ahogy *Óda a sporthoz* című, olimpiai játékokon győztes művében írja:

*„S igazságos vagy, Sport, igen!
Megértésért és igazságért be sokszor
hiába küzd az ember, hogyha te
Nem vagy vele – de nálad fölleli.
Hiába adna kincseket az ugró új rekordért,
s élete minden percét is hiába:
mert csak erő es akarat jelölhet
pályája csúcsán új határt.”* (Keresztényi 1980, 11. o.)

További gyakorlati igazság-érzeti és igazságossági példák olvashatóak Doktori disszertációmban (Zimányi, 2021).

Igazság és igazságosság különbsége

Az igazság és igazságosság különböző jelentésű szavak. Fontos különbség a tanulmány és a kutatás szempontjából, hogy míg az igazság egy ismeretelméleti, gnoszeológiai, episztemológiai kérdés, addig az igazságosság morális értelmezésű. Utóbbi igazságosságnak megfelelően közelítem meg a kérdéskört és ennek megfelelően elemzem a területet. Ennek függvényében mit jelent az igazságosság? A válasz, ha helyes módon osztjuk el a rendelkezésre álló erőforrásokat, azaz úgy, ahogy megérdemljük (Sandel, 2009). Azonban felmerül a kérdés:

mit érdemlünk meg, és miért? Ehhez különböző igazságosságelméleteket kell segítségül hívni. Az evolúciós igazságosságot úgy értelmezhetjük, mint az evolúciós elmélet adaptálását az igazságosságra vonatkozóan: elsődleges a külső, majd lehetőség szerint a belső feltételekhez történő alkalmazkodás (Darwin, 2015). Alkalmazkodás során úgy kell meghatároznunk a taktikánkat, hogy a mérkőzés során, az ellenfélhez alkalmazkodva befolyásoló szereppel is rendelkezünk; le tudjuk győzni mindig a soron következő ellenfelet. Arisztotelésznél az igazságosság, „legfőbb erényként” jelenik meg, az arisztotelészi igazságosság (és megkülönböztetés) alapja lehet a kiválóság. Arisztotelésznél az igazságosság kardinális erényként értelmezhető: az embereknek megadni azt, amit érdemelnek – mindez a kiválóság alapján határozható meg. Ennek megfelelően a többiek is a legjobb helyzetbe kerülnek (Aristotle, 2011). Az egalitarianizmus elmélete szerint egyenlőségre kell törekedni, „mindenki egyenlő”, nem lehet megkülönböztetni senkit sem a többiektől egyetlen kritérium alapján sem, mindenkit ugyanúgy kell kezelni, azaz „mindenki ugyanazt érdemli”. Ide tartozik a méltányosság és a hendikep témaköre is, ugyanis a „mindenki teljesen egyenlő elv” biológiailag csak úgy lehetséges, ha egyesek hendikep helyzetbe kerülnek. Ez a kérdéskör a méltányosságot is érinti, amely a hátrányok kiegyenlítéséről is szól. Méltányosságra csak akkor nem lenne szükség, ha mindenkinek egyformák lennének a jogai. A meritokrácia ezzel ellentétben (de hasonlóan az arisztotelészi kiválóság alapú megkülönböztetéssel) az elért eredményeken alapuló rendszert és igazságosságot képviseli – azaz (sport esetében a sportpályán) elért eredmények alapján lehet megkülönböztetni egymástól a csapatokat (Sandel, 2009).

2. Anyag és módszer

Célkitűzés: meghatározni az egalitarianizmus gyakorlati alkalmazhatóságát a versenysport világában.

A szakirodalmi háttér mellett a gyakorlatban is be lesz mutatva az egyenlőség szerepe a versenysportban, amelyre alapról inkább a meritokrata elv a jellemző.

3. Eredmények

3.1. Az egalitarianizmus gyakorlati alkalmazhatóságát a versenysport világában

Az előzőekben több igazságosságelmélet lett felsorolva, azonban a tanulmány szempontjából most az egalitarianizmus elmélete lesz a gyakorlatban vizsgálva, összhangban a versenysport téloszával. Ugyanis olyan igazságosságelméletet kell követni, amely adott sportesemény téloszával is megfelel. A télosz kifejezéssel először Arisztotelésznél találkozhatunk; meg kell találnunk a célt, a lényegi természetet (Aristotle, 2011). Ez kizáró kritérium (Kepner, Tregoe, 1981), amelyek esetében „nincs skála”, nincs köztes állomás – vagy teljesül, vagy nem. Így az egyenlőség elvénél felsorolt elemeket kell megszerezni és megvizsgálni a versenysport kapcsán, jelen kutatás célja az egalitarianizmus elvének alkalmazhatósága a versenysport világában. Mindehhez azonban először definiálni kell a versenysportot. A szabadidősporttal ellentétben, itt elsősorban másokkal szembeni versenyről, versengésről van szó. Ezalatt az alábbi (a tudomány és közvélemény számára is könnyen elfogadható) tézis értendő: a sport normatív értékeinek betartása mellett (Simon, Torres, Hager, 2015), amely értékekre jelen tanulmányban nem térek ki, a legjobb eredményre való törekvés; megnyerni adott versenyt „egyenlő kiinduló feltételek mellett”, legyőzni minden soron következő ellenfelet és így a legjobbnak, végső győztesnek lenni.

3.2. Egalitarianizmus és hendikep

A meritokráciával szemben áll az egalitarianizmus, amely a „mindenki teljesen egyenlő elvet” hirdeti. Ez biológiailag azonban nem lehetséges, csak úgy, ha hendikepet viselnek egyesek. Ez a kérdéskör a méltányosságot is érinti, amely a hátrányok kiegyenlítéséről szól. A méltányosság akkor tűnhet el, ha mindenkinek egyformák a jogai. De mit engedünk meg és kinek? Van-e így értelme léteznie a versenysportnak és nem mondanak a fentiek ellent téloszának?

A szabadidős sporttevékenységeknél még valahogy el is fogadható, hiszen egyesek a jó hangulat és a játék kölcsönös élvezete érdekében plusz terheket viselnek, a kiegyenlített erőviszonyok miatt. A versenysport amatőr területén, például amatőr golfversenyeken is megfigyelhető, hogy nemzetközi szinten is előszeretettel alkalmazzák a hendikep elvet: eszerint kettő, nem egyforma tudású játékos is tud egy izgalmas (élvezetes) és kiélezett mérkőzést játszani. A párharc győztese a kiegyenlítettebb viszonyoknak megfelelően lehet, hogy az a játékos lesz, aki (a több ütésszám miatt) a hendikep alkalmazása nélkül gyengébbnek bizonyult volna. Versenysportban teljesen elképzelhetetlen az egalitarianista felfogás? Sérül a versenysport télosza? Nézzünk egy példát: a versenysport egyenlőségére példa lehet a FIFA (Nemzetközi Labdarúgó Szövetség) szabálykönyve, miszerint a büntetőrúgásokhoz mindkét csapatnak egyenlő esélyeket kell biztosítani. Ha az egyik csapat csökkent létszámmal van jelen (például kiállítás vagy sérülés miatt), nem hozhat be több játékost, ugyanakkor az ellenfélnél is csak ugyanannyi játékost jelölhetnek a büntetőpárbajra – így alakulnak ki a rúgó párok (Fifa/1, 2016). Így nem sérül a sport télosza, hiszen az a csapat győz, aki jobban végezte el a büntetőrúgásokat (sportpályán elért, meritokrata elvek alapján). Ugyanakkor a sport normatív értelmezése szerint a sportosság mellett a fair play is jelen van. Az esetek többségében azonban valóban elgondolkodtató, hogy mi az értelme a versenysportban annak, ha valakinek, a jobbaknak plusz terhet kell viselniük? Például jobb futóknak plusz súlyok cipelése, jobb teniszezőknek kisebb ütő, jobb úszóknak az egyik kéz használatának nem megengedése, stb...? Van így értelme a versenysportnak? Kit fog így érdekelni a sportba elsődleges vagy másodlagos bekapcsolódók részéről a versenysport, ha egalitarianista a felfogás? A versenysportnak az a lényege, hogy a sport téloszát és játékszabályait betartva az adott pillanatban a legjobb győzzön és a teljesítmények alapján meg lehessen határozni egy tudásszint alapján aktuálisan érvényes erőssorrendet. Természetesen ez a sorrend sem lesz teljesen és hosszú távra reális, hiszen egyesek rossz napot foghatnak ki, sérülés miatt kieshetnek, egészségügyi problémák merülhetnek fel, demotivációs tényezők stb.

3.3. Egyenlőség gondolata a versenysportban

Mindezen példák és felvetések ellenére, a törekvés megvan az egyenlőségre a versenysportban is (még, ha nem is ez az alap igazságossági elv). A Formula 1-es Aston Martin csapatfőnöke, Otmar Szafnauer szerint arról kellene egyeztetni a sportágban, hogyan lehetne nagyobb egyenlőséget teremteni a Formula 1-es csapatok között (NSO/1, 2021). A labdarúgásból hozott példával, a brazil labdarúgó válogatott szövetségi kapitánya, Tite, azt a nyilatkozatot tette, hogy minden labdarúgónak játéklehetőséget ad a Copa America-n (NSO/2, 2021). A kérdés itt már felmerül a lehetőséggel kapcsolatban, hogy milyen mértékű? Ugyanannyi játéklehetőség minden játékosnak? Vagy az egyenlőség ott merül ki, hogy mindenki pályára lépjen egy alkalommal vagy akár csak néhány percre a végén? Ezen gondolatból is kiindulva teszek különbséget teljes és részleges egyenlőség között, illetve vizsgálom a gyakorlatban. Valamint az is kulcskérdés, hogy az egyenlőséget kinek a szemszögéből nézzük – hiszen az igazságosság egy morális kérdés, nem lehet ugyanúgy értékelni minden szempont alapján. Például egy (verseny)sport-esemény szervezők által gondolt egyenlőség esetében megjelenik az érkezési sorrendes ülőhelyválasztás. A lehetőség adott, de nem választhatja mindenki ugyanazt a helyet,

sőt: egy helyet csak egyvalaki foglalhat el. Emellett nem mindenki ugyanabból a szemszögből szeret nézni egy mérkőzést, illetve mások a látási viszonyok is, a küzdőtér, mosdók, büfé közelsége, amely szintén nem egyenlő-alapú – egyéni elbírálás és preferencia, hogy ki-mit részesít előnyben. A következőkben a teljes és részletes egyenlőség között teszünk különbséget, annak ellenére, hogy egyik sem „igazán” jellemző a versenysport téloszára, főként előbbi: a teljes (tökéletes) egalitarianizmus nem.

3.4. Teljes egalitarianizmus a versenysportban

„Mi betartjuk a szabályokat, s ezt más csapattól is elvárjuk” – mondta Hainer, a Bayern München labdarúgócsapatának elnöke arra gondolva, hogy a PSG labdarúgó klub a nyári átigazolásai után, hogyan felelhet meg a pénzügyi fair play szabályainak (NSO/3, 2021). A teljes (vagy tökéletes) egalitarianizmus a sorsolás bizonyos fázisaiban figyelhető meg. A kezdés általában sorsolással dől el mindig, erre a pénzérme a „legdivatosabb”, de lehet más eszközökkel is, például a bolgárok húsvétkor tojásokkal döntötték el (NSO/4, 2019). Lehet „kő-papír-olló” játékkal is (Facebook, 2024), itt azonban megjelenik az egyén szerepe is, hiszen nem teljesen véletlen, hogy mit fogok „mutatni a játékban”, azt persze nem tudhatjuk, hogy az ellenféltől milyen jelet kapunk. Azonban nemcsak a kezdőrúgás, hanem a pályaválasztói jog is sorsolással dőlhet el egy döntőben (NSO/5, 2019). Továbbá megállapítható, hogy minden mérkőzés 0:0-ról indul, ugyanolyan pályán játszik mindkét csapat, vagy minden induló (egyéni) versenyző. Utóbbi megállapítás idővel eltérhet, hiszen, ha időrendben egymást követik a sportolók, akkor eltérő időjárási körülmények alakulhatnak ki. Egyéni versenyeknél a pályabeosztás is lehet teljesen egyenlő elvű, ezt a módszert már az első ókori olimpián is alkalmazták (Keresztényi, 1980). A (futó, úszó, stb...) pályabeosztásokkal kapcsolatban azóta megjelent a meritokrata elv, például a legjobb futók, úszók a középső sávokban indulnak (több ok miatt is, azonban ezen kérdéskör nem tartozik a vizsgált területhez). A sorsolásnál továbbá megjelenhet a nem kiemelték esetében is a teljes egyenlőség elve, ugyanakkora esélyek játszanak, hogy ki-kivel fog közülük „véletlenül” összekerülni.

Szélsőséges esetben, akár még a továbbjutásról is dönthet a teljes egalitarianizmus elve, ahogy ez a labdarúgó Nemzetek Ligájánál (NSO/6, 2020), a férfi kézilabda (NSO/7, 2020) és labdarúgó (NSO/8, 2012) Európa-bajnokságnál is, utóbbi esetében pénzfeldobással, ami meg is történt. Más kérdés, hogy ezen fázis nem szokott sorra kerülni, igyekeznek „valamilyen” teljesítmény alapján döntést hozni – ami az előre megadott szabályok szerint nem mindig lehetséges, néha a fair-play pontok (labdarúgásban a sárga, piros lapok) számítanak. Erre példa a 2018-as labdarúgó világbajnokság, ahol Japán csak azért jutott tovább Szenegállal szemben a csoportkörből az egyenes kieséses szakaszba, mert kevesebb sárga lapot gyűjtött be (AP, 2018). Minden egyéb szempont azonos volt, ha még a lapok száma is egyenlő lett volna, sorsolásnak kellett volna következnie, egyenlő esélyek mellett (Fifa/2, 2022). Azaz létezik teljes (tökéletes) egalitarianizmus a versenysportban, sőt: a világ legnézettebb sporteseményén, a labdarúgó világbajnokságokon is (Advanced TV, 2024).

3.5. Részleges egalitarianizmus a versenysportban

A teljes (tökéletes) egyenlőséggel szemben, a részleges egalitarianizmus gondolata könnyebben elfogadható a versenysportban. Itt arra kell gondolni, hogy vannak egyenlő elemek, azonban egy verseny során nem egyenlőek ezen jogok a verseny végéig, illetve a lehetőségek sem ugyanazok mindenki számára. Jelen kutatásban kiindulópontnak tekintem, hogy a versenykiírásokhoz való (főként IT) lehetőségek elérése azonos, azaz minden kompetens szövetség és versenyző tud a nevezési feltételekről.

A Formula 1-ben (is) volt tervezve 2021-től költségvetési plafon (NSO/9, 2019), amely az jelenti, hogy a plafont (azaz maximális összeget) túllépni nem lehet, azonban alatta nincs egyenlőség, mindenki a lehetőségei szerint gazdálkodik. Emellett selejtező mérkőzéseknél figyelhető meg, hogy (általában a házigazdán kívül) mindenkinek meg kell mérkőznie a továbbjutásért és a „nagy” versenyen való részvételért. Az Európai Labdarúgó Szövetségnél (UEFA) minden tagországnak selejteznie kell a kezdetektől fogva, világranglista-helyezéstől függetlenül (UEFA, 2024) – azonban más sportágakban vannak selejtezős fordulók, és bár mindenki (házigazdán kívül) részt vesz benne, nem mindenki ugyanabban a selejtezős fázisban kapcsolódik be a küzdelmekbe, ilyen például a kézilabda Európa-bajnokság selejtezős rendszere, ahol a szerényebb képességű csapatok (korábbi gyengébb meritokrata eredményeik révén) korábban csatlakoznak a küzdelem-sorozathoz (EHF, 2024).

A részleges egyenlőség kapcsolatban áll a meritokráciával, ugyanis lehetnek azonos helyezések, azonban ezen versenyzők közül sem juthat tovább mindenki. Egyenlőek, de csak részlegesen, valamilyen szempont alapján különbséget kell tenni közöttük. Itt jön számításba többek között az időeredmény. Nézzük a rövidpályás gyorskorcsolyát. A 2020-as budapesti rövidpályás gyorskorcsolya Európa-bajnokság előfutamai során, a versenykiírás szerint, futamonként az 1. és 2. helyezettek jutottak tovább automatikusan, helyezés alapján – mellettük még a 4 legjobb időeredménnyel rendelkező futam-3. helyezettek. Azaz van egyenlőség (3. helyezettek a futamban), de egyben nincs, hiszen meritokrata elvekkel kiegészülve, a jobb időeredményt elért versenyzők jutottak tovább a 3. helyezettek közül és küzdhetek tovább a(z Európa) bajnoki címért. Itt még az az érdekesség is előfordulhatott, hogy valakinek futam-3. helyezettként jobb időeredménye volt, mint egy másik futam 2. helyezettjének, aki helyezéssel jutott tovább a következő körbe. Megemlítendő, hogy itt sem meritokrata a rendszer, mert voltak olyan futam-3. helyezettek, akik jobb időt értek el, mint más futam 2. helyezettjei, de a versenykiírás alapján elsőbbséget élveztek a futamokon belül elért helyezések (első és másodokok), és csak a futam-3. helyezetteknél vették figyelembe az időeredményeket. Sőt: voltak olyan futam-4. helyezettek is, akik idővel (meritokrácia elve alapján) továbbjutottak volna, de számukra a futamban elért 4. helyezés a versenykiírás alapján nem tette lehetővé, hogy tovább versenyezzenek (ISU, 2024). Itt sokat számít a futamok beosztása, annak sorsolása (ki-kivel kerül össze egy futamban), ahol részben teljes, részben részleges egyenlőség figyelhető meg. Ha a meritokráciát időeredményekben értjük, akkor a helyezésektől függetlennek kellett volna lennie a továbbjutásnak, vagy ezt mérsékelve, vagy keverve a futamokon elért helyezéssel, a 4 legjobb idővel rendelkező juthatott volna tovább, futamban elért helyezéstől függetlenül. Ennek hiányában azonban az evolúciós alkalmazkodás (Darwin, 2015) került előtérbe, mint igazságossági elv, hiszen a versenykiíráshoz alkalmazkodva, ott kellett lenni a(z elő)futamok 1. és 2. helyén, valamint legrosszabb esetben is a 3. helyen a továbbjutás szempontjából. Ha már nem jutottunk tovább „egyenes ágon”, azaz futam 1. és 2. helyezettként, akkor elsősorban harmadiknak kellett lenni, mint jobb időeredményt elérni (esetleg futam-4. helyezettként).

Más példát is lehetne hozni a versenysport világából, azonban emellett másodlagos bekapcsolódóként a jegyáraknál is megfigyelhető részleges egalitarianizmus. Vannak azonos árkategóriák, amelyeken belül ugyanannyiba kerülnek a jegyek, de kategóriák között már nagy (ülő és/vagy állóhelyi elhelyezkedési) különbségek vannak, illetve kategórián belül is lehetnek (nemcsak elhelyezkedési) különbségek, hanem jegyárakban is, ha nem a hivatalos oldalakon, hanem viszonteladóktól vásárolunk belépőket (NSO/10, 2019). Jegyárak esetében az utilitarizmus igazságossági döntési elvet érdemes megemlíteni, hiszen az értékesítők (akár hivatalos, akár nem), gazdasági haszonnal, haszon maximalizálással szeretnék mindezt megtenni (Mill, 1979). A jegyárakkal kapcsolatos igazságosságot egy korábbi tanulmányomban már vizsgáltam (Zimányi, Géczi, 2019).

4. Következtetések

Az egalitarianizmusnak van létjogosultsága a versenysportban.

A szabadidősportnál könnyebben elfogadható az egalitarianizmus, ha a középpontban a rekreáció, egészségmegőrzés és a közösségépítés szerepel. A vizsgálat során azonban az is bebizonyosodott, hogy az egyenlőség elvének van létjogosultsága a versenysportban is, azaz a verseny egyes elemei az egalitarianizmus elvének megfelelően igazságosak – nem lehet csak meritokratikusnak, vagy csak (arisztotelészi) kiválóságalapúnak definiálni egy versenysport eseményt. Az egyenlőség több formában is megjelenhet: teljes vagy részleges egalitarianizmus, mindkettőre láthattunk példákat – illetve a vizsgált példák és igazságosságelméletek egyike sem mond ellent a versenysport téloszának. Az természetesen kérdés, hogy mennyire van jelen az egyenlőség, teljes vagy részleges formában, illetve egy verseny melyik fázisában – azonban az megállapítható (akár teljes, akár részleges egyenlőségről beszélünk), hogy nem befolyásolhatja közvetlenül a végeredményt, hiszen meritokrata elvek alapján a pályán kell eldőlnie, a sportpályán mutatott teljesítménynek kell döntőnek lennie egy-egy győzelemnél és a végső diadalnál is.

5. Jövőbeni kutatási lehetőségek

Az egyenlőség elve mellett, a tanulmányban említett más igazságosságelméleteket is lehet vizsgálni, valamint a nem említett rawlsi igazságosságelméletet (Rawls, 1971), a „tudatlanság fátyla” mögötti elmélet vizsgálatával, amely többek között a sorsolásnál is megjelenhet. Továbbá elemezhetjük a libertarianizmust (Friedman, 1962; Mill, 1989) és az utilitarianizmust is részletesebben (Mill, 1979), ahogy sportegyesületekre vonatkoztatva korábbi publikációmban már megtettem (Zimányi, Géczi, 2018) – vagy a kanti moralitás, ráció és motiváció (Sandel, 2009) is helyezhető kutatási középpontba.

Emellett a szabadidősportban is lehet vizsgálni a kérdéskört, hiszen a téloszának megfelelően ezen működési jellegnél jobban értelmezhető az egyenlőség elve.

6. Felhasznált irodalom

- Aristotle. (2011). *Nicomachean Ethics* (R. C. Bartlett, & S. D. Collins, Transl.). The University of Chicago Press.
- Darwin, C. (2015). *A fajok eredete* (3. kiadás, Gy. Kampis, Ford.). Typotex.
- Földesiné Szabó, Gy., Gál, A., & Dóczi, T. (2010). *Sportszociológia*. Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar.
- Friedman, M. (1962). *Capitalism and Freedom*. University of Chicago Press.
- Kepner, C. H., Tregoe, B. B. (1981). *The New Rational Manager*. Kepner-Tregoe Inc.
- Keresztényi, J. (1980). *Az olimpiák története*. Gondolat Kiadó.
- Mill, J.S. (1989). *On Liberty*. University Press.
- Mill, J.S. (1979). *Utilitarianism*. George Sher, ed. Hackett Publishing.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice: Original Edition*. Cambridge, & Harvard University Press, Belknap Press. <https://doi.org/10.4159/9780674042605>
- Sandel, M.J. (2009). *Justice. What's the Right Things to Do?* Farrar, Straus and Giroux. <https://doi.org/10.1037/e597132010-001>
- Simon, R.L., Torres, C. R., & Hager, P. F. (2015). *Fair play the ethics of sport* (4th ed.). Westview Press.

- Zimányi, R. G. (2022). *Sportszervezetek megkülönböztetése és erényalapú minősítése – középpontban az arisztotelészi legfőbb erény: az igazságosság*. Doktori értekezés. Testnevelési Egyetem Sporttudományok Doktori Iskola. <https://doi.org/10.17624/TF.2022.5>
- Zimányi, R. G., & Géczi, G. (2018). Justice at Sport Clubs According to the Theory of Utilitarianism and Libertarianism. *Physical Culture and Sport. Studies and Research* 77(1), 55–60. <https://doi.org/10.2478/pcssr-2018-0007>
- Zimányi, R. G., & Géczi, G. (2019). Sportesemények jogos jegyárai, középpontban az igazságossággal: A 2019-es Jégkorong-Világbajnokság (világcsoporth) jegyárainak elemzése. In Fügedi, B., & Révész, L. (Szerk.), *Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae: Sectio Sport XLVI* (pp. 9–29). <https://doi.org/10.33040/actauniveszterhazysport.2019.1.9>